

REFERAT |KRS| Formannskapet (2015-2019) d. 24-05-2017

Mødedato Onsdag d. 24. maj 2017 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Program for møtet 23.05.17.....	3
Godkjenning av protokoll fra formannskapetets møter 03.05.17 og 10.05.17.....	5
Kommuneplanens samfunnsdel for Kristiansand 2017-2030 - førstegangsbehandling.....	6
Krav om tilbakebetaling av uriktig utbetalte kommunale tilskudd til Den katolske kirke.....	18
Årsregnskap 2016 - Kristiansand kommune.....	20
Årsrapport for Kristiansand kommune 2016.....	24
Plan for helse- og omsorgstjenester 2017-2020.....	27
Svar på oversendelsesforslag – El-shuttlebuss i Kvadraturen.....	33

MØTEINNKALLING TIL FORMANNSKAPET

Dato: 24.05.2017 kl. 09.00

Sted: Formannskapssalen / Bystyresalen

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall medels snarest til Formannskapssekretæren tlf 38 24 34 79 / 98 28 79 38

PROGRAM FOR MØTET:

- Kl. 09.00 – 10.00** **Behandling av sakskart**
- Kl. 10.00 – 11.00** **Presentasjon av melding «Berekraftige byar og sterke distrikt» ved Manuel Birnbrich, Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)**
By- og miljøutvalget inviteres
- Kl. 11.00 – 12.00** **Orientering om kommunedelplan for Havneområde nord Kongsgård Vigge ved rådgiver Jan Erik Lindjord, By- og samfunnsenheten**
By- og miljøutvalget og havnestyret inviteres
- Kl. 12.00 – 12.30** **Muligheter i Strømsvika, Mandal havn ved prosjektleder Hans Stusvik**
- Kl. 12.30 – 13.15** **Evaluerings av boligutbyggingspolitikken ved rådgiver Line Baasland, teknisk direktørs stab og Ny Analyse AS**

SAKSKART			Side
66/17	201700005-61	Program for møtet 23.05.17	
67/17	201700005-60	Godkjenning av protokoll fra formannskapets møter 03.05.17 og 10.05.17.	
68/17	201612061-49	<u>Utsatt sak:</u> Kommuneplanens samfunnsdel for Kristiansand 2017-2030 – førstegangsbehandling Oppdatert arealstrategi ettersendes 19.05.17	
		Sektor 1 – Økonomi:	
69/17	201703748-5	<u>Formannskapssak:</u> Krav om tilbakebetaling av uriktig utbetalte kommunale tilskudd til Den katolske kirke	

79/17	201704104-1	<u>Bystyresak:</u> Årsregnskap 2016 - Kristiansand kommune	
71/17	201700689-8	<u>Bystyresak:</u> Årsrapport for Kristiansand kommune 2016	
		Sektor 3 – Helse- og sosial:	
72/17	201701304-6	<u>Bystyresak:</u> Plan for helse- og omsorgstjenester 2017-2020	
		Sektor 5 – Teknisk:	
73/17	201514353-76	<u>Formannskapssak:</u> Svar på oversendelsesforslag - El-shuttlebuss i Kvadraturen	

Harald Furre
ordfører
(sign.)

Dato 15. mai 2017
Saksnr.: 201700005-60
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
24.05.2017

Godkjenning av protokoll fra formannskapets møter 03.05.17 og 10.05.17.

Forslag til vedtak

1. Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 03.05.17.
2. Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 10.05.17.

Tor Sommerseth
Rådmann

Anne Lise Holand Aabø
Formannskapssekretær

Vedlegg:
Protokoll fra formannskapets møte 03.05.17
Protokoll fra formannskapets møte 03.05.17

Dato 29. mars 2017
Saksnr.: 201612061-49
Saksbehandler Grete Sjøholt

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
10.05.2017

Kristiansand mot 2030 **Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2030 - førstegangsbehandling**

Sammendrag

Kommuneplanens samfunnsdel er utarbeidet med bakgrunn i vedtatt planstrategi (Bystyret 21.9/sak 123/16), merknader fra bystyrets generaldebatt 23.november 2016 (sak 155/16) og planprogram fastsatt i bystyret 2.februar 2017 (sak 15/17).

Kommuneplanen er kommunens strategi for å møte fremtidens utfordringer. Formålet er å utforme samfunnsdelen som en tydelig og overordnet strategisk plan for utvikling av Kristiansand i et 10-12 års perspektiv. Kommuneplanen skal gi en sterkere prioritering av kommunens viktigste utfordringer og satsingsområder og strategier skal bli mer gjennomgående og tverrsektorielle. Målet er å avklare kommunens visjon og strategiske satsinger for en fremtidsrettet by som mange sentrale samarbeidspartnere, byens innbyggere og kommunen kan utvikle *i fellesskap*.

Plandokumentet er kortfattet og overordnet. For å møte de viktigste utfordringene mot 2030 foreslås det å spisse innsatsen på områdene samskaping som drivkraft, kompetanse for verdiskaping, deltakelse og inkludering og byvekst med kvalitet. Dette følges opp i ny arealstrategi ved å styrke Kristiansand som landsdelshovedstad og gjennom å utvikle Kristiansand til en kompakt by med urbane kvaliteter som utnytter nærheten til sjøen som en ressurs.

Planens innhold:

Visjon: En skapende by med ambisjoner!

Visjonen peker fremover, skal samle og inspirere byen til felles utvikling og endring. Visjonen vil også utfordre kommunen til en forpliktende holdning overfor sine innbyggere.

Byens posisjoner er utviklingsområdene som gjør byen kjent og attraktiv for næringsliv, innbyggere og besøkende. Posisjonene underbygger arbeidet kommunen og andre aktører gjør i fellesskap, med tanke på å utvikle Kristiansand til *en skapende by med ambisjoner*:

- *Attraktiv opplevelsesby*
- *Inkluderende storby*
- *Grønn innovasjonsby*

Bærekraftig utvikling som premiss

De store globale samfunnsendringene og Kristiansands utfordringsbilde ligger til grunn for at både økologisk, økonomisk og sosial bærekraft danner premiss for planarbeidet.

Forutsetninger

For at Kristiansand kommune skal lykkes med satsingsområdene må rammebetingelser innenfor økonomi, arbeidsgiverområdet og innovative administrative tjenester være på plass. Organisasjonen må være rigget for å møte framtidens behov. Følgende områder er vektlagt:

- *Samhandling er nøkkelen til god byutvikling*
- *Kristiansand kommunes økonomiske handlefrihet skal sikres*
- *Kristiansand kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og en inkluderende organisasjon*
- *Kristiansand kommune skal være ledende på smarte løsninger, digitalisering og innovasjon*

Satsingsområdene peker på de områdene som skal ha ekstra oppmerksomhet og ressurser i planperioden. Satsingsområdene inneholder langsiktige mål «*slik vil vi ha det*» med flere strategier «*slik gjør vi det*». De tar utgangspunkt i premissene for planen, visjonen, globale megatrender og byens muligheter og utfordringer:

- *Samskaping som drivkraft*
- *Kompetanse for verdiskaping*
- *Deltakelse og tilhørighet*
- *Byvekst med kvalitet*

Hvordan planen svarer på globale megatrender som klimautfordringer, demografiske utfordringer, digitalisering, urbanisering og globalisering av samfunnet er behandlet gjennomgående i alle planens satsingsområder.

Kommuneplanen skal ivareta mange hensyn og høringsforslaget *Kristiansand mot 2030* har blitt til gjennom en bred medvirkningsprosess med innspill fra både barn og unge, sentrale partnere og innbyggere ellers.

Bystyret forutsatte en snarlig revisjon av arealdelen etter at samfunnsdelen er vedtatt. Regjeringen og samarbeidspartiene er blitt enige om å anbefale Stortinget at kommunene Kristiansand, Songdalen og Søgne slås sammen. Kristiansand kommune vil ikke starte arbeidet med kommuneplanens arealdel før dette er avklart. For å styre utviklingen i ønsket retning før det foreligger ny arealdel vil kommunen benytte boligprogrammet og egen planlegging mer aktivt.

Rådmannen vurderer at forslaget som legges fram til behandling ivaretar både føringer fra fastsatt planprogram, innspill og bystyrets generaldebatt. Dokumentet oppleves videre å være godt politisk forankret. Det blir nå viktig å høre innbyggerne, sentrale partnere og andre høringsinstansers synspunkter.

Forslag til vedtak

[Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2030, datert mai 2017, sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn \(PBL § 11-14\). Høringsfrist 1.8.2017.](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Vedlegg:

1. Kristiansand mot 2030. Høringsforslag mai 2016. Kommuneplanens samfunnsdel med overordnet arealstrategi 2017 – 2030
2. Sammendrag av innkomne merknader med administrasjonens kommentarer
3. Kommunens sammendrag av innspill i medvirkningsprosessen
4. Visjon og posisjon for Kristiansand by. Notat som dokumenterer workshop for sentrale aktører. Mind the Gap februar 2017.
5. Fremtidsbilder Kristiansand 2040. Link til innleverte bidrag [her](#)
6. Fastsatt planprogram Kristiansand mot 2030. vedtatt av Bystyret 1.2.2017

BAKGRUNN FOR SAKEN

Vedtatt planstrategi for Kristiansand (Bystyret 21.9.2016) klargjør at kommuneplanen skal revideres i to faser:

- Samfunnsdelen med overordnet arealstrategi revideres innen september 2017
- Arealdelen revideres deretter i tråd med samfunnsdelen

Siden regjeringen og samarbeidspartiene er blitt enige om å anbefale Stortinget at kommunene Kristiansand, Songdalen og Søgne slås sammen vil ikke Kristiansand starte arbeidet med kommuneplanens arealdel før dette er avklart.

Kommuneplanens samfunnsdel er utarbeidet med bakgrunn i vedtatt planstrategi (sak 123/16), merknader fra bystyrets generaldebatt 23.november 2016 (sak 155/16) og planprogram fastsatt i bystyret 2.februar 2017 (sak 15/17).

Formålet er å utforme samfunnsdelen som en tydelig og overordnet strategisk plan for utvikling av Kristiansand i et 10-12 års perspektiv. Planprogrammet anbefaler at kommuneplanen spisses slik at den viser en sterkere prioritering av kommunens viktigste utfordringer og at satsingsområder og strategier blir mer gjennomgående og tverrsektorielle. Planen skal avklare kommunens visjon og strategiske satsinger for en fremtidsrettet by som mange sentrale samarbeidspartnere, byens innbyggere og kommunen kan utvikle i fellesskap.

Følgende tema har vært sentralt i revisjonsarbeidet:

- Planlegge for fremtidige endringer i befolkningssammensetningen.
- Tilrettelegge for et innovativt, konkurransedyktig og attraktivt næringsliv.
- Utvikle et sosialt bærekraftig samfunn som er likestilt, inkluderende og trygt for alle, hvor alle opplever tilhørighet.
- Sikre barn og unge god oppvekst.
- Vurdere hvordan klimavennlig og mer robust samfunnsutvikling kan bli et mer gjennomgående tema på flere områder.
- Utvikle Kristiansand som kunst- og kulturbby.
- Vurdere hvordan kommunen må prioritere, og utvikle egen organisasjon og tilrettelegge for en innovasjonskultur og arbeidsformer for å kunne nå ønsket utvikling.
- Vurdere hvilke konsekvenser ønsket samfunnsutvikling vil få for overordnede arealprinsipper og retningslinjer for byens fysiske utvikling.

Kristiansands utfordringer på grunn av byvekst, endringer i alderssammensetningen i befolkningen, ambisjoner og krav til en grønn og klimavennlig byutvikling skaper behov for en revidert langsiktig byutviklingsstrategi. Arealpolitikken er også et viktig virkemiddel for å tilrettelegge for et mer sosialt bærekraftig og inkluderende samfunn. Planprogrammet forutsetter at de langsiktige byutviklingsstrategiene skal utarbeides som et overordnet strategisk temakart basert på samfunnsdelen etter en drøfting av alternative framtidssvisjoner for byens langsiktige utvikling.

Planprosessen

[Fremtidsbilder for Kristiansand 2041](#) er en avslutning av prosjektet *Framtidens byer*. Fremtidsbildene diskuterer alternative framtidssvisjoner for Kristiansand i et langt perspektiv. 4 fagmiljø har vært invitert til å frembringe analyser, idéer og forslag basert på klimavennlig byutvikling. Dette arbeidet er gjennomført i samarbeid med Vest-Agder fylkeskommune. Bidragene har vært stilt ut i Rådhuskvartalet i tiden februar – april og har inngått i medvirkningsdebatten om fremtidens Kristiansand.

Formell prosess

Formannskapet vedtok å legge forslag til planprogram for kommuneplanens samfunnsdel ut på høring den 12.oktober 2016 og varslet samtidig oppstart av planarbeid (sak 110/16). Det ble sendt brev om høring av planprogram og oppstart av planprogram til offentlige myndigheter, organisasjoner, velforeninger mfl. Høringsfrist var satt til 28.november 2016. Planarbeidet ble varslet i Fædrelandsvennen og Kristiansand avis med link til kommunens hjemmeside.

Planprogrammet lå til offentlig ettersyn i tiden 14.oktober til 28.november 2016. Det kom inn 22 uttalelser til planprogrammet /planarbeidet. Innspillene ble behandlet i sak fastsetting av planprogram. Innspillene til selve planarbeidet er vist og kommentert i vedlegg 2.

Informasjon og medvirkning

I tråd med fastsatt planprogram er det gjennomført en omfattende informasjon- og medvirkningsprosess i planfasen. Dette er gjort i form av møter internt i kommunen og dialogmøter med regionale myndigheter, de frivillige, interesseorganisasjoner og kommunens samarbeidsparter innen næringsliv, kultur- og idrettssliv, academia samt studentorganisasjoner og et eget opplegg for barn og unge:

18.11.16 Info om planarbeidet på Rundebordskonferansen om klima (VAF), Grønt Senter
21.11.16 Møte med rådet for funksjonshemmede
30.11.16 Arbeidsmøte med de frivillige
12.12.16 Møte med eldrerådet
11.01.17 Arbeidsmøte om visjon og posisjon med sentrale partnere
15.02.17 «Fremtidsbilder Kristiansand 2041» - åpent debattmøte
15.02.17 Dialogmøte Forum for tro og livssyn
17.02.17 Dialogmøte med NiKR
28.02.17 Åpen kontordag – overordnet arealstrategi
01.03.17 Arbeidsmøte med studenter ved UiA: Kristiansand 2030 og Universitetsbyen
10.03.17 Bynett Sør (faglig samarbeid mellom UiA og sørlandsbyene) Fremtidsbilder 2041
15.03.17 Arbeidsmøte med sentrale aktører om prioritering av posisjoner og visjon
17.03.17 Hva betyr det grønne skiftet for Kristiansand? – møte med miljøaktører/interesser

Barn og unge:

18.01.17 Ungdomsutvalget: Informasjon om planarbeidet.
19.01.17 Innovasjonscamp 8. og 9. trinn Oddemarka: Klimavennlig byutvikling
15.02.17 Ungdomsutvalget: Workshop – om framtidens Kristiansand
15.02.17 Innovasjonscamp med forskerlinja Vågsbygd videregående skole

I arbeidet med involvering av barn og unge har en også gjort bruk av en mobilapplikasjon (iKRS). Dette i form av en pilot for å teste om dette er en egnet kanal for å få innspill til planarbeid. I tillegg har resultatene fra ulike medvirkningsopplegg vært presentert på kommunens hjemmeside både som egne nyheter og på egen side for revisjonsarbeidet.

Korte sammendrag fra innspillene er samlet i vedlegg 3. Prosessleder Mind the Gap AS har levert en rapport fra arbeidsmøtet 11.januar 2017 om visjon og posisjon. Rapporten har vært framlagt for Formannskapet tidligere i prosessen og ligger som vedlegg til saken.

Regional forankring

03.11.16 Regionalt planforum: forarbeid til planprogram
07.03.17 Fremtidsbilder for Kristiansand 2041 lagt frem i Fylkesutvalget i Vest-Agder
06.04.17 Regionalt planforum: foreløpig utkast til plan

Politisk forankring

I tillegg til formell politisk behandling av planstrategi og planprogram har planarbeidet vært politisk forankret på følgende måte:

19.11.15 Formannskapet: Arbeidsmøte: Om behovet for revisjon av kommuneplanen
02.11.16 Formannskapet: Temamøte og opplegg til generaldebatt i bystyret
23.11.16 Bystyret: Generaldebatt: Føringer for planarbeidet
07.12.16 Formannskapet: Orientering om fremdrift og prosess
15.02.17 Formannskapet og inviterte politikere: Presentasjon av 4 Fremtidsbilder 2041, samt vinnerutkastet fra innovasjonscamp med 8. og 9. trinn.
08.03.17 Formannskapet: Informasjon om innspill fra medvirkningsprosessen
22.03.17 Formannskapet: Tema: Visjon, posisjon og satsingsområder for planen
05.04.17 Formannskapet: Tema: Retningsmål og overordnet arealstrategi

Politisk ledelse har også deltatt på medvirkningsmøtene knyttet til arbeidet med ny visjon og Fremtidsbilder 2041. Alle hovedutvalgene har fått informasjon om hovedinnholdet i planforslaget.

Planens innhold

Planen er kommunens strategi for å møte fremtidens utfordringer. Plandokumentet er kortfattet og overordnet og inneholder følgende hovedmomenter:

Visjon: En skapende by med ambisjoner!

Visjonen peker fremover, skal samle og inspirere byen til felles utvikling og endring. Visjonen vil også utfordre kommunen til en forpliktende holdning overfor sine innbyggere.

Byens posisjoner er utviklingsområdene som gjør byen kjent og attraktiv for næringsliv, innbyggere og besøkende. Posisjonene underbygger arbeidet kommunen og andre aktører gjør i fellesskap, med tanke på å utvikle Kristiansand til *en skapende by med ambisjoner*:

- *Attraktiv opplevelsesby*
- *Inkluderende storby*
- *Grønn innovasjonsby*

Globale megatrender og konsekvenser for Kristiansand omhandler hvordan megatrendene knyttet til klimaendring, demografisk endring, globalisering, urbanisering og digitalisering påvirker både samfunnsliv, arbeidsliv og naturen og hvilke konsekvenser dette også har for Kristiansand. I tillegg omtales Kristiansands særskilte utfordringer og muligheter.

Bærekraftig utvikling som premiss

De store samfunnsendringer og Kristiansands utfordringsbilde ligger til grunn for at både økologisk, økonomisk og sosial bærekraft danner premiss for planarbeidet. Planen viser hvordan kommunen skal møte samfunnsendringene, både ved å ta tak i utfordringene og gjennom å utnytte mulighetene. Dette gjennom å legge til rette for en kompakt by som ivaretar alle de tre bærekraftprinsippene med vekt på følgende momenter:

Økologisk	• Utvikling av lavutslippssamfunnet• Tilpasning til klimaendringer og fremtidig beredskapsbilde
Økonomisk	• Innovasjon og nyskaping i offentlig og privat virksomhet• Gode rammevilkår for utvikling av et attraktivt næringsliv
Sosialt	• Inkludering, likestilling og tilhørighet• Rettferdighet, trygghet og trivsel

Satsingsområdene peker på de områdene som skal ha ekstra oppmerksomhet og ressurser i planperioden. Satsingsområdene inneholder langsiktige mål «*slik vil vi ha det*» med flere strategier «*slik gjør vi det*». De tar utgangspunkt i premissene for planen, visjonen, globale megatrender og byens muligheter og utfordringer:

- *Samskaping som drivkraft* omhandler Kristiansand som landsdelssenter og byens regionale rolle. Kristiansand er tilrettelegger og pådriver som samarbeidspart og nettverksbygger for utvikling av landsdelen. Arbeidet skal skje i nært samarbeid med byens og regionens øvrige aktører.
- *Kompetanse for verdiskaping* omhandler utvikling og tilrettelegging for næringsliv og kompetanse. Byens evne til å ta i bruk samlede ressurser, produkter og kunnskap vil være avgjørende for byens attraktivitet, regional vekst og internasjonal konkurranseevne.
- *Deltakelse og tilhørighet* omhandler innsatsen for at alle innbyggere skal oppleve økt livskvalitet, tilhørighet, trygghet og inkludering og hvordan kommunen må tilrettelegge for at alle kan delta likeverdig på alle samfunnsarenaer og kan være aktive i utvikling av lokalsamfunnet.
- *Byvekst med kvalitet* viser hvordan kommunen vil legge til rette for en byutvikling som tar hensyn til endringer i befolkningens alderssammensetning og ivaretar behovet for redusert klimagassutslipp og god beredskap. Dette skal skje gjennom kompakt byutvikling med økt kvalitet i byrom og nærmiljø.

Hvordan planen svarer på klimautfordringer, demografiske utfordringer digitalisering, urbanisering og globalisering av samfunnet er behandlet gjennomgående i alle planens satsingsområder.

Forutsetninger

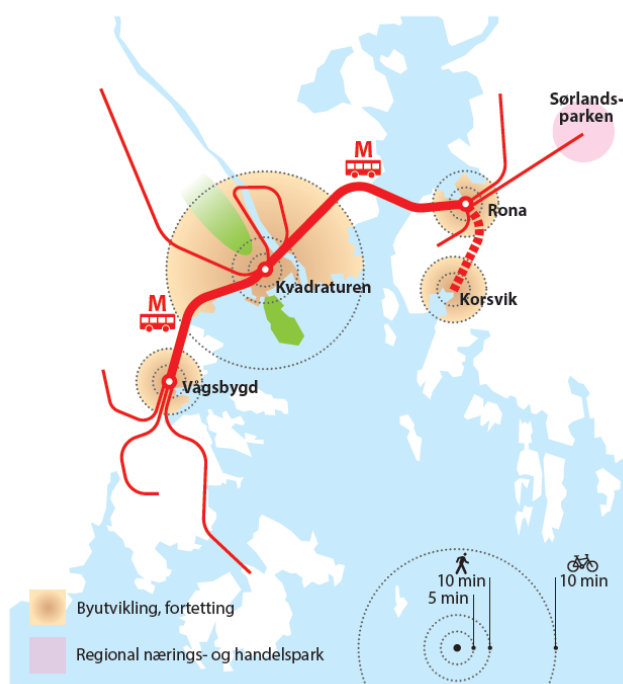
For at Kristiansand kommune skal lykkes med satsingsområdene må rammebetingelser innenfor økonomi, arbeidsgiverområdet og innovative administrative tjenester være på plass. Organisasjonen må være rigget for å møte framtidens behov. Følgende områder er vektlagt:

- *Samhandling er nøkkelen til god byutvikling*
- *Kristiansand kommunes økonomiske handlefrihet skal sikres*
- *Kristiansand kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og en inkluderende organisasjon*
- *Kristiansand kommune skal være ledende på smarte løsninger, digitalisering og innovasjon*

En kompakt by ved sjøen - overordnet arealstrategi

Kristiansand skal styrkes som landsdelshovedstad ved å utvikles til en kompakt by med urbane kvaliteter som utnytter nærheten til sjøen som en ressurs. Det skal utvikles attraktive og levende sentre med stor grad av funksjonsblanding. Ytre rammebetingelser som klimaendring, demografisk endring og globalisering, urbanisering og digitalisering gir konsekvenser for overordnet arealstrategi som igjen gir overordnede føringer for kommunens fysiske utvikling i et langsiktig perspektiv.

Hovedgrepene er vist i prinsippskisse og utdypet i overordnede strategier:

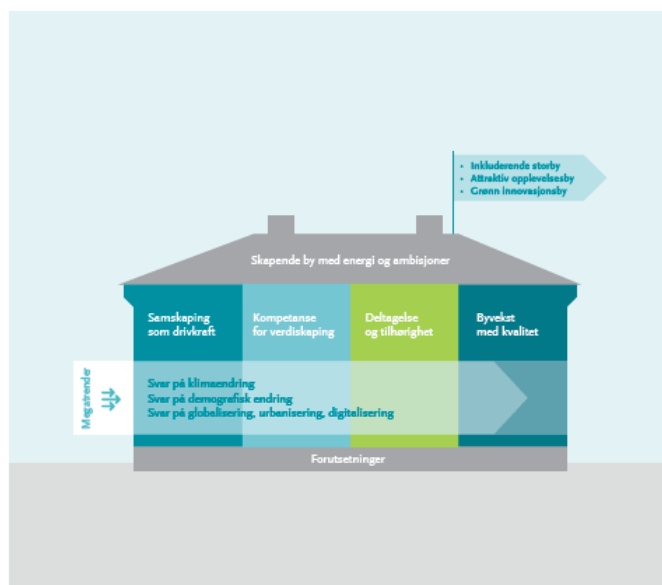
Overordnede strategier for all arealplanlegging i Kristiansand kommune

1. Redusere transportbehovet gjennom god samordning av bolig-, areal- og transportplanlegging.
2. Legge til rette for at veksten i persontransporten tas gjennom gange, sykkel og kollektive løsninger.
3. Utvikle og sikre grønne korridorer og opprettholde markagrensen.
4. Sikre grønnstruktur, landbruk og naturmangfold.
5. Sikre strandsonen for allmennheten og etablere en sammenhengende kyststi/strandpromenade.
6. Utvikle senterområder med leiligheter, dagligvarebutikk, andre tjenester og sosiale møteplasser tilpasset det omlandet det skal betjene og tilrettelagt for en aldrende befolkning.
7. Sikre god alderssammensetning i boområder.
8. Sikre tilstrekkelige arealer slik at eksisterende industri- og næringsvirksomheter med sjøtilknytning kan videreutvikles og ikke bygges inne.
9. Sikre og utvikle gode arealer til offentlig tjenesteyting i sentrum og sentrumsnære områder.

Videre gis det føringer for:

- Senterstruktur, herunder styring av Kvadraturen med randsone og fremtidig utvikling av nytt senter ved Korsvikfjorden
- Lokalisering av besøks- og arbeidsplassintensive virksomheter
- Lokalisering av boligbygging

Hovedgrepet i planen kan illustreres som et hus som påvirkes av de globale trendene:

Interne rammebetingelser innen økonomi, arbeidsgiverpolitikk, tjenesteyting og at organisasjonen er rigget for fremtiden er **forutsetninger** for at kommunen kan lykkes med sin virksomhet og satsingsområdene - de ligger derfor som **grunnmur** i huset.

Eksterne megatrender påvirker også kommunens virksomhet og byens utvikling på alle områder. Svar på disse er derfor symbolisert som **gjennomgående gulv** i figuren.

Visjonen skal peke langt fram i tid for å gi retning til utvikling av byen. I figuren er den derfor satt øverst, som **tak**.

Posisjonene er kvaliteter vi ønsker å være kjent for, derfor settes disse høyt som **flagg** på taket og kommuniseres tydelig.

Satsinger for Kristiansand mot 2030 symboliseres med **bærende søyler**. Satsingene er kjernen i strategien, de bygger på forutsetninger, blir påvirket av megatrendene og bærer Kristiansands visjon og posisjoner.

VURDERING

Oppfølging av planprogram og bystyrets generaldebatt

Fastsatt planprogram har vært førende for både prosess, premisser og rammer for planarbeidet. De tematiske merknadene fra bystyrets generaldebatt ble innarbeidet i planprogrammet før bystyrets behandling. Føringene fra generaldebatten har i tillegg blitt sterkt vektlagt i prosessarbeidet og i valg og innretning av satsingsområder, mål og strategier i planforslaget.

Det er gjennomført en omfattende medvirkningsprosess. Denne omfatter både utforming av ny visjon og posisjoner, innspill til innholdet i planen og innspill til fremtidig arealstrategi. Det er gjennomført egne opplegg for barn og unge som har tatt i bruk nye metoder som egen involveringsapp og gjennomført innovasjonscamper for både ungdomsskoletrinnet og videregående samt i samarbeid med studentorganisasjonen i Agder (STA) gjennomført workshop med studentene ved UiA. Innspillene vurderes som viktige for forankring av planarbeidet og for innholdet i planen. Prosessen har også gitt kommunen nyttig erfaring om hvordan en kan bli bedre til å involvere barn og unge, innbyggere og samarbeidspartnere i en tidlig planfase. Innspillene er kommentert nedenfor.

3 sentrale tema og utredningsbehov er vektlagt i planprogrammet:

Planen som styringsdokument:

Plandokumentet er gjort kortfattet og overordnet. For å møte de viktigste utfordringene mot 2030 foreslås det å spisse innsatsen på de viktigste områdene. Dette innebærer også at strategien går rett på visjonen, mål og strategier uten for mye utdypinger. Sentrale føringer for planarbeidet og et utdypende utfordringsbilde gjentas ikke i plandokumentet, men forutsettes gjort rede for i planprogrammet.

Visjon og valg av posisjoner er blitt til i en bred prosess med sentrale aktører. Rådmannen oppfatter dette som viktig både for å finne fram til hva sentrale aktører og kommunen kan enes om som felles visjon for utvikling av byen, og for å styrke eierskapet til gjennomføring av felles prosjekter etter at planen er vedtatt.

Overordnet arealstrategi er knyttet opp til samfunnsdelen for å styrke samhørigheten mellom mål og strategier i samfunnsdelen og oppfølgende arealpolitikk. De overordnende prinsippene fra satsingsområdene er videreført i arealstrategien. Mer detaljert oppfølging vil skje i kommuneplanens arealdel, detaljplaner og arealforvaltning.

LIM-plan (Likestilling, inkludering og mangfold) for Kristiansand, krimforebyggende plan, Universitetsbymeldingen og strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen er gjennomgått. Hovedsatsingen fra disse er innarbeidet. De brede og mer spesifikke satsingene på disse områdene forutsettes gjennomført i tråd med de vedtatte planene. Frivillighetsmelding og noen fagplaner for Helse- og sosialsektoren har vært utarbeidet parallelt med kommuneplanprosessen. Rådmannen oppfatter at de sentrale satsingene, målene og strategiene i pågående og vedtatte planer er godt ivaretatt.

Gjeldende kommuneplan *Styrke i muligheter* er gjennomgått og viktige langsiktige satsinger fra den er videreført i ny plan. Dette gjelder bl.a. mål og strategier i satsingsområdet *Klimabyen*, mål om å styrke kommunen som landsdelshovedstad i satsingsområdet *Byen som drivkraft*. Det samme gjelder mål og strategier som handler om å øke kvalitet i byrom og nærmiljø og legge til rette for at alle innbyggerne skal ha mulighet til å ivareta egen helse, trivsel og livskvalitet i satsingsområdet *Byen det er godt å leve i*.

Overordnede føringer fra satsingsområdet *En organisasjon i utvikling* er videreført i nytt planforslag under kapittelet *Forutsetning*. Hvordan kommunen bør rigge egen organisasjon for å møte fremtidens utfordringer vurderes å være en forutsetning for planen, og ikke et eget satsingsområde.

Sentrale utviklingsområder fra planprogrammet kan finnes igjen i planforslaget slik:

<i>Tema i planprogrammet:</i>	<i>I planforslaget:</i>
Planlegge for fremtidige endringer i befolkningssammensetning	Er gjennomgående i alle satsingsområdene og overordnet arealstrategi - både å tiltrekke og beholde flere unge og legge til rette for et samfunn der en økende grad av befolkningen blir eldre. Satsingsområdet <i>Byvekst med kvalitet</i> viser hvordan kommunen vil legge til rette for en byutvikling som tar hensyn til endringer i befolkningens sammensetning og ivaretar behovet for redusert klimagass og god beredskap gjennom kompakt byutvikling med økt kvalitet i byrom og nærmiljø.
- Sikre barn og unge god oppvekst - Utvikle et sosialt bærekraftig samfunn som er likestilt,	<i>Deltakelse og tilhørighet</i> omhandler innsatsen for at alle innbyggere skal oppleve økt livskvalitet, trygghet og inkludering. Fokus settes på de som faller utenfor. Et

inkluderende og trygt for alle, hvor alle opplever tilhørighet	eget mål omtaler barn og unge spesielt. I tillegg vil denne satsingen inngå som del av arbeidet med posisjonen <i>Inkluderende storby</i> og <i>Attraktiv opplevelsesby</i> , herunder satsing på barnas by og barnas kulturby.
Vurdere hvordan klimavennlig og mer robust samfunnsutvikling kan bli et mer gjennomgående tema på flere områder	Bærekraftig utvikling er lagt som premiss for planen og behovet for å styrke beredskapsarbeidet i samarbeid med andre aktører er behandlet særskilt som en viktig forutsetning for planen. Det legges til rette for en bærekraftig økonomi som tar hensyn til samfunnsutfordringene og ivaretar økonomisk handlingsrom på lang sikt. Hvordan kommunen vil svare på klimautfordringen og andre globale megatrender som demografiske utfordringer digitalisering, urbanisering og globalisering er vurdert som avgjørende for alle satsingsområdene. Klimavennlig samfunnsutvikling er omtalt gjennomgående som mål og strategier på alle satsinger.
Tilrettelegge for et innovativt, konkurransedyktig og attraktivt næringsliv og for Kristiansand som skapende by med rom for gunderskap og mangfoldig og rikt kunst- og kulturliv	Satsingsområdet <i>Kompetanse for verdiskaping</i> har mål om å utvikle en ledende kompetanseby som sikrer at innbyggerne utvikler og anvender sin kompetanse, hvordan en vil legge til rette for et variert og innovativt næringsliv og hvordan Kristiansand skal bli attraktiv for arbeidsgivere og arbeidstakere. Kunst- og kultur gjenfinnes i planen både under mål om å utvikle en vekstkraftig landsdelshovedstad, som del av verdiskapingen, som viktig bidrag til å skape tilhørighet og deltakelse og som del av byutviklingen med økt kvalitet i byrom og nærmiljø.
Vurdere hvordan kommunen må prioritere, og utvikle egen organisasjon og tilrettelegge for en innovasjonskultur og arbeidsformer for å nå ønsket utvikling	Rammebetingelser innenfor økonomi, arbeidsgiverområdet og innovative tjenester er behandlet i planforslaget som forutsetninger for at kommunen skal lykkes med sine satsinger. Organisasjonen må være rigget for å møte fremtidens behov og kommunen er avhengig av samhandling med omverdenen for å lykkes i dette.

Overordnet arealstrategi for en kompakt by:

Planprogrammet viser til at utfordringer på grunn av byvekst, endringer i befolkningen og ambisjoner og krav til en grønn og klimavennlig byutvikling skaper behov for en revidert langsiktig byutviklingsstrategi som også blir et godt virkemiddel for å tilrettelegge for et mer sosialt bærekraftig og inkluderende samfunn der innbyggerne kan leve et godt liv.

Arealstrategi gir med bakgrunn i satsingsområdene i samfunnsdelen og de globale utviklingstrendene overordnede føringer for kommunens utvikling i et langsiktig perspektiv. Mer konkret oppfølging og presisering skal skje i kommuneplanens arealdel og kommunens øvrige arealplanlegging.

De 4 fremtidsbildene for Kristiansand 2041 har vært presentert for kommunens politikere og Vest-Agder fylkesutvalg og vært grunnlag for egne debatt- og medvirkningsmøter. Innspillene fra disse og i medvirkningsprosessen ellers har vært viktige for den løsningen som legges fram.

Hovedgrepet i ny arealstrategi er at Kristiansand skal styrkes som landsdelshovedstad ved å utvikles til en kompakt by med urbane kvaliteter som utnytter nærheten til sjøen som en ressurs. Det skal utvikles tette, mer attraktive og levende sentre med stor grad av funksjonsblanding. Kvadraturen med randsoner skal utvikles til et attraktivt, vitalt og identitets bærende senter med handle, kultur- og tjenestetilbud for hele regionen. Trekanten Kvadraturen, Eg og UiA styrkes gjennom å styrke og utvikle innovasjonsområder og klynger innen næring, kompetanse, helse og kultur.

En mer **kompakt by ved sjøen** svarer på Kristiansands utfordringsbilde. Byen må ta mer radikale grep for å bedre ivareta nasjonale føringer om samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, et fremtidsrettet og miljøvennlig transportsystem, levende by- og tettstedssentre og helse og trivsel, herunder ta hensyn til et samfunn der en større andel av innbyggerne blir eldre. Hovedgrepet følger opp momenter fra alle de tre bærekraftsprinsippene:

- *Økologisk*: vil gi mindre arealforbruk pr. innbygger, minsker behovet for bilbasert transport, legger til rette for at folk kan gå og bruke sykkel til daglige behov
- *Sosialt*: vil gi mulighet til å utvikle mer varierte senter og bomiljø der funksjoner en trenger i hverdagen ligger i gang-/sykkelavstand, gi mer levende, varierte og gode byrom, vil frigjøre og utvikle fellesområder/ senterområder, noe som også vil bidra til at eldre kan bo trygt hjemme lenger, samt bringer inn nye kvaliteter som styrker byens identitet som en by ved sjøen
- *Økonomisk*: mindre transportkrevende tjenestetilbud, mindre dyr infrastruktur, bedre grunnlag for å utvikle kollektivtransporten, mer attraktiv for næringsutvikling

Overordnede strategier for all arealplanlegging (punktene 1- 9) videreføres i all hovedsak fra gjeldende plan. I tillegg legges det mer vekt på å utvikle senterområder med leiligheter, dagligvarebutikk, andre tjenester og sosiale møteplasser tilpasset det omlandet de skal betjene, samt å tilrettelegge for et samfunn der en større andel av innbyggerne er eldre.

På sikt anbefales en noe **endret senterstruktur i øst** (Korsvik). Ved sin attraktive beliggenhet ved fjorden vil dette området kunne videreutvikles til et mer levende, kompakt senterområde med bolig, næring og tjenestetilbud som kan tilføre ny identitet og urbane og attraktive kvaliteter for en allerede bebygd del av byen. Dette kan på sikt forsterke bydelen. Planen forutsetter at før dette området kan videreutvikles skal det foreligge en revidert overordnet arealplan som også avklarer konsekvensene for omkringliggende områder og funksjonsdeling knyttet til Rona. Dette er viktig for å skape forutsigbarhet for utvikling av området.

Rådmannen vurderer at arealstrategien bygger godt opp under hovedstrategiene i samfunnsdelen, herunder behovet for å planlegge for et samfunn med økt andel eldre. Arealstrategien har også tatt hensyn til arealbehov knyttet til bærekraftig tjenesteutvikling sentralt.

Virkemidlet for å gjennomføre ny arealstrategi ligger i **rekkefølgen på prioritering** av lokalisering av besøks- og arbeidsintensive virksomheter og lokalisering av boligbygging og fortetting. Dette er en vesentlig forutsetning for å lykkes.

Bystyret forutsatte en snarlig revisjon av arealdelen etter at samfunnsdelen er vedtatt. Regjeringen og samarbeidspartiene er blitt enige om å anbefale Stortinget at kommunene Kristiansand, Songdalen og Søgne slås sammen. Kristiansand kommune vil ikke starte arbeidet med kommuneplanens arealdel før dette er avklart.

For å styre utviklingen i ønsket retning før det foreligger ny arealdel vil kommunen benytte boligprogrammet og egen planlegging mer aktivt.

Hvordan planen ivaretar overordna føringer

Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging er fulgt opp slik:

- Kunnskapsgrunnlaget er basert på kommunens Statistikkportal og årlig oppdatert dokument Kristiansands utfordringsbilde. Dette omhandler rammebetingelser og styring, strukturelle forhold, folkehelse og levekår, areal og utbygging.
- Planarbeidet er drøftet i regionalt planforum i arbeidet med både planprogram og planutkast. I tillegg har fylkeskommunen deltatt i prosjekt Kristiansand 2041 som har gitt innspill til overordnet arealstrategi.
- Planarbeidet har vært målrettet mot kommunens viktigste utfordringer og dokumentet er forsøkt forenklet i forholdet til tidligere dokumenter.
- Digital plandialog er forsøkt ut i informasjons- og medvirkningsarbeidet.
- Regjeringens føringer knyttet til temaene samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, et fremtidsrettet og miljøvennlig transportsystem, levende by- og tettstedssentre og helse og trivsel er nedfelt i egne mål og strategier i planforslaget.

Regionplan Agder 2020 er gjennomgått. Planforslaget vurderes å samsvare godt med regionplanens satsinger. Mye er av dette er videreført fra gjeldende kommuneplan. Innholdet i tidligere satsingsområde *Klimabyen* i gjeldende plan er i nytt planforslag valgt å være gjennomgående for alle satsingsområder. Tanken med å gjøre klimautfordringene gjennomgående er også informert om og drøftet med sentrale aktører og kommunale ressurser som har vært med i innledende arbeid for det som skal bli «Veikart Agder», et veikart for hvordan regionen skal bidra i det grønne skiftet og utvikle lavutslippssamfunnet.

Planprogrammets øvrige føringer er lagt til grunn i behandlingen av de tema som er prioritert under planens satsingsområder.

Behandling av innspill

Formelle høringsinnspill som kom ved oppstart av planarbeidet og som var vedlagt ved behandling av planprogrammet er vist og kommentert i vedlegg 2. Innspill til selve planinnholdet er nå nærmere kommentert. Vedlegget inneholder også noen nye innspill som har kommet inn etter høringsfristen. Rådmannen vurderer at svært mange av høringsinnspillene er vektlagt i planforslaget. En del tema har ikke vært relevante for dette plannivået og vil kunne bli fulgt opp i kommunens øvrige planarbeid.

Innspillene som har kommet inn gjennom den brede medvirkningsprosessen er oppsummert i vedlegg 3. Mange av innspillene fra innbyggere og organisasjoner oppleves som samstemte og er i stor grad fulgt opp i planforslaget. Tilbakemeldingen viser også at mange innbyggere og organisasjoner har et positivt forhold til byen.

Konklusjon

Kommuneplanen skal ivareta mange hensyn og høringsforslaget *Kristiansand mot 2030* har blitt til i en bred medvirkningsprosess der innspill fra både barn og unge, sentrale aktører og innbyggere ellers er godt ivaretatt.

Rådmannen vurderer at forslaget som legges fram til behandling ivaretar både føringer fra fastsatt planprogram, innspill og bystyrets generaldebatt. Dokumentet oppleves videre å være godt politisk forankret. Det blir nå viktig å høre innbyggerne, sentrale partnere og andre høringsinstansers synspunkter.

Dato 12. mai 2017
Saksnr.: 201703748-5
Saksbehandler Øyvind Stenvik Andersen

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
24.05.2017

Krav om tilbakebetaling av uriktig utbetalte kommunale tilskudd til Den katolske kirke

Rådmannen orienterte kort om saken i formannskapets møte 3. mai hvor formannskapet ga rådmannen «*fullmakt til å følge opp saken og kreve tilbake tilskudd*». Det gis her en nærmere beskrivelse av faktum i saken.

Oslo katolske bispedømme (OKB) er i tingretten dømt til å betale tilbake statlig tilskudd etter trossamfunnsloven¹ for årene 2011-2015. Dommen² er anket. Bakgrunnen for dommen er at trossamfunnet krevde offentlig tilskudd for «medlemmer» som ikke aktivt hadde sluttet seg til trossamfunnet.

En rekke kommuner, derunder Kristiansand kommune, har utbetalt kommunalt tilskudd til OKB med utgangspunkt i de samme medlemstallene og det samme regelverket. Den enkelte kommune har ingen mulighet til å kontrollere riktigheten av medlemstallene som oppgis fra staten via Brønnøysundregistrene.

Forvaltningsloven § 35, 1.ledd c gir hjemmel for å omgjøre vedtak uten at det er påklaget dersom vedtaket må anses ugyldig.

I brev av 16.3. til fylkesmennene³ understreker Kulturdepartementet at det er den enkelte kommune som må vurdere om den skal treffe vedtak om å omgjøre tidligere vedtak og fremme krav om tilbakebetaling av for mye utbetalt kommunalt tilskudd til Den katolske kirke.

Etter dette har KS v/ KS Advokatene tilbudt seg å bistå kommunene i en samkjørt prosess med å treffe vedtak om omgjøring av tidligere vedtak om utbetaling, samt fremme krav mot Den katolske kirke for tilbakebetaling av tidligere uriktig utbetalt beløp.

Rådmannen anbefaler at Kristiansand kommune slutter til seg felles prosess i regi av KS Advokatene med å bistå kommunene i en samkjørt prosess med å treffe vedtak om omgjøring av tidligere vedtak om utbetaling, samt fremme krav mot Den katolske kirke for tilbakebetaling av tidligere uriktig utbetalt beløp.

¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1969-06-13-25>

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/d4d32056420a4dcf877d5997ab1feba7/oslo-tingretts-dom-170117---oslo-katolske-bispedomme-mot-staten.pdf>

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/brev-til-fylkesmennene-vedr.-oslo-katolske-bispedomme-og-kommunale-tilskudd/id2543467/>

KS Advokatene har satt en kort svarfrist 12. mai for å melde tilbake om ønske om å delta i samkjørt prosess mot Den katolske kirke, og med bakgrunn i signaler gitt i formannskapetets møte 3. mai er det gitt et svar til KS Advokatene om at Kristiansand kommune ønsker å delta i den samkjørte prosessen mot Den katolske kirke som her legges frem til orientering.

Rådmannen vil videre holde formannskapet orientert om saken og komme tilbake senere i prosessen når sakens omfang og beløpsstørrelser vil være kjent, og det vil måtte være nødvendig å fremme vedtak om omgjøring av dette.

Forslag til vedtak

1. Formannskapet tar til orientering svarbrev sendt KS Advokatene om at Kristiansand kommune blir med på samkjørt prosess sammen med andre kommuner i regi av KS overfor Den katolske kirke om å treffe vedtak om omgjøring av tidligere vedtak om utbetaling, samt fremme krav mot Den katolske kirke for tilbakebetaling av tidligere uriktig utbetalt beløp.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Vedlegg:

- Oslo katolske bispedømme – kommunalt tilskudd
- Brev fra KS-advokatene 27.4.2017 – «Krav om tilbakebetaling av uriktig utbetalte kommunale tilskudd til Den katolske kirke»
- Brev til KS-Advokatene 12.5.2017 – «Krav om tilbakebetaling av uriktig utbetalte kommunale tilskudd til Den katolske kirke»

Dato 11. mai 2017
Saksnr.: 201704104-1
Saksbehandler Arne Henrik Lukashaugen

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
24.05.2017
31.05.2017

Årsregnskap 2016 - Kristiansand kommune

Sammendrag

Årsregnskapet 2016 legges herved frem for politisk behandling og godkjenning. En mer fullstendig presentasjon av årsregnskapet i form av kommentarer, avviksanalyser og vurderinger, er inntatt i årsrapporten som fremmes parallelt som egen sak. Denne saken dreier seg derfor kun om den formelle godkjenningen på bakgrunn av revisjonsberetningen og behandlingen i kontrollutvalget.

Bykassens driftsregnskap for 2016 viser et positivt netto driftsresultat på 327,7 mill. kr. Netto driftsresultat viser en bedring på 257,3 mill. kr i forhold til justert budsjett, i hovedsak som følge av besparelser i sektorene som må avsettes til ikke budsjetterte bundne fond, men også som følge av sektorenes overskudd etter avsetningene til bundne fond. Korrigert netto driftsresultat (dvs. uten bruk og avsetning til bundne fond), viser et positivt avvik på 133,8 mill. kr i forhold til justert budsjett.

Alle sektorer har i pr 31.12.2016 opparbeidet positive disposisjonsfond. Den økonomiske situasjonen for Kristiansand ved utgangen av 2016 er fortsatt stram til tross for et godt resultat i 2016. Bakgrunnen for dette er kommunens fortsatt svært høye lånegjeld. Økonomien tilsier derfor at det er lite rom for nye driftstiltak og nye investeringer.

Forslag til vedtak

1. Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand kommune - bykassa fastsettes som kommunens årsregnskap for 2016.
2. Regnskapsmessig resultat utgjør kr 14.966.277. Resultatet avsettes til sentralt disposisjonsfond.
3. Overskridelser for investeringsprosjekter behandles på følgende måte:
Den midlertidige finansieringen godkjennes. Endelig finansiering vedtas når sluttregnskap forelegges bystyret i samsvar med investeringsinstruksen.

Tor Sommerseth
Rådmann

Arne Henrik Lukashaugen
Regnskapssjef

Vedlegg:

- Revisjonsberetning datert 10.04.2017
- Fullstendig årsregnskap for 2016 Kristiansand kommune
- Kontrollutvalgets møteprotokoll fra møte 11.05.2017

Bakgrunn for saken

Bykasseregnskapet er regnskapsført i henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning av 15.12.2000 nr 1424 med senere endringer, samt tilrettelagt for statlig rapportering i henhold til forskrift av 15.12.2000 nr 1425 om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner (KOSTRA). Kommunen legger frem lokalt tilpasset regnskap til fastsetting, jf. bystyresak 213/93. En kommune kan kun unntaksvis operere med negativt netto driftsresultat. Reserver fra tidligere år, i form av akkumulerte overskudd eller disposisjonsfond, må da finansiere et negativt netto driftsresultat. Når alle reserver er oppbrukt krever kommuneloven at det er balanse i de løpende inntekter og utgifter.

Årsregnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, noter, regnskapsskjemaer, hovedoversikter, statlig rapportering (KOSTRA), samt diverse vedlegg. Årsregnskapet er avgitt av administrasjonen 14.02.2017, hvilket er innenfor fristen for avleggelse av regnskap for kommuner.

Revisjonsberetning datert 10. april 2017 følger vedlagt. Det er i år ingen merknader til regnskapet.

I henhold til kommunelovens §48 nr 3 må denne saken angi disponeringen av regnskapsresultatet. I 2016 ble det et positivt regnskapsmessig resultat på 15,0 mill. kr.

Regler for håndtering av over- og underskudd i bykassens enheter er innarbeidet i delegasjonsreglementet for budsjettsaker, vedtatt av bystyret i sak 179/2011 og endret i sak 118/2016. Generelt gjelder fra 2016 at enheter med overskudd kan avsette 90 % av dette til disposisjonsfond for senere bruk.

Formues- og inntektsskatten i 2016 viser merinntekt i forhold til budsjettet på 21,4 mill. kr og en økning i forhold til 2015 på 7,8 %. Merinntekt eller svikt i formues- og inntektsskatten i forhold til landsgjennomsnittet utjevnes ved inntektsutjevningen i rammetilskuddet. For hele landet utgjør økningen i formues- og inntektsskatten 9,7 % i 2016. Kristiansand kommunes skatteinntekter pr innbygger ligger på 91,8 % av landsgjennomsnittet i 2016. I 2015 var dette tallet 93,6 %.

Skatt pr innbygger 2012-2016 basert på folketall 01.01 i året:

	2012	2013	2014	2015	2016
Landsgjennomsnitt skatt i kr.pr innbygger	23 981	25 027	25 226	26 443	28 773
Skatt Kristiansand i kr.pr innbygger	22 722	23 703	23 847	24 745	26 371
Andel i %	94,8 %	94,7 %	94,5 %	93,6 %	91,8 %

Ordningen med løpende inntektsutjevning medfører at en eventuell svikt i skatteinntangen, sammenlignet med landsgjennomsnittet, kompenseres med 60 % fortløpende i rammetilskuddet. Tilsvarende trekkes kommunene for eventuelle merinntekter i forhold til landsgjennomsnittet. Kristiansand kommunes skattevekst var fortsatt lavere enn skatteveksten på landsbasis i 2016 målt pr innbygger. Samlet skatt og rammetilskudd viser en merinntekt på 21,6 mill. kr i forhold til justert budsjett.

Energiverksfondet har i 2016 gitt avkastning på 5,0 %. I kroner utgjør avkastningen 36,6 mill. Avkastningen er god og forholdsvis jevnt fordelt med bidrag fra alle aktivaklasser. Målt mot justert budsjett, er det en mindreadkastning på 0,5 mill. kr. Ca 2 mill. kr av avkastningen skyldes imidlertid at forvaltet kapital ved årets inngang var høyere enn bokført fondsverdi, som ligger til grunn for budsjett. Budsjettet årsavkastning på 37,1 mill. kr tilsvarer kommunens langsiktige målsetting om en årlig nominell avkastning på 5,3 %, sett over en

tiårs periode. Avkastningsmålet er redusert til 4,0 % i 2017, jf. bystyresak 4/17 om oppdatering av finansreglementet.

2016 har gjennomgående vært preget av god likviditet på grunn av opparbeidede fondsreserver. I likviditetsstyringen ses alle kommunale midler under ett og knyttes til det gjennomsnittlige innskuddsvolum i bykassens konsernkontosystem og plasseringer i finansmarkedet. Gjennomsnittlig konsernrente for 2016 har vært 1,84 %.

Det er foreløpig ikke nødvendig med tiltak for å bedre bykassens likviditetsreserve. Så lenge kommunen unngår betydelige regnskapsunderskudd vil det ikke være noen umiddelbar fare for likviditeten til tross for at marginene er små. Det anbefales likevel at likviditetsreserven bevares ved at kommunen opprettholder reserver i form av disposisjonsfond, for lettere å håndtere svingninger i driftsinntekter og driftsutgifter. Eventuell økning i akkumulert premieavvik vil forverre likviditetssituasjonen. Det ser ikke ut til å være nødvendig med tiltak for å styrke likviditeten i forbindelse med handlingsprogrammet for 2017-2020, utover å fortsatt sørge for å avsette til fond tilsvarende eventuell økning i premieavvik pensjon. Underdekningen her er 243,5 mill. kr, og denne bør reduseres dersom øvrige fondsreserver skulle bli redusert.

Investeringsnivået er høyt og dermed også lånegjelden. Økningen har flere årsaker, bl.a. opptak av lån til investeringer som er budsjettert tidligere år. Løpende avdrag har bidratt til reduksjon av lånegjelden. Etterslepet i investeringer, uten arbeidsplaner og utbyggingsområder, er pr 31.12.2016 om lag 203 mill. kr. Når investeringsvolumet avtar, må en regne med at etterslepet i investeringer blir gradvis mindre. For å holde maksimal netto lånegjeld på 5,4 milliarder kroner, er det derfor viktig å bygge opp kapitalfondet som en buffer slik det er planlagt i handlingsprogrammet for 2017-2020. Denne planlagte oppbyggingen av kapitalfondet er imidlertid usikker, da den i stor grad baserer seg på salg av eiendommer. I handlingsprogrammet er det ikke lagt opp til å hente inn etterslepet i låneopptak på om lag 133 mill. kr.

Pensjonsutgifter belastes kommuneregnskapet som følge av gjennomsnittsberegninger. Eventuell besparelse skal med virkning fra 2014 belastes fremtidige budsjetter over 7 år. Premieavviket for pensjon ble positivt med 11,4 mill. kr i 2016 medregnet amortisering (utgiftsføring) av tidligere positive premieavvik. Premieavviket isolert viser et positivt avvik på 5,8 mill. kr i forhold til budsjettert beløp. Premieavvik opparbeidet fra 2014 belastes fremtidige budsjetter over 7 år. Avvik opparbeidet i perioden 2002-2010 belastes over 15 år, mens det for perioden 2011-2013 benyttes fordeling over 10 år.

Akkumulert premieavvik er 485,6 mill. kr. Dette innebærer at det i driften de senere årene netto er inntektsført et tilsvarende beløp. Kommunen må selv dekke beløpet over fremtidige budsjetter. Av dette kan 242,1 mill. kr dekkes av eget disposisjonsfond. Likviditeten er derfor belastet med 243,5 mill. kr som følge av ordningen med premieavvik. Dette er i tråd med forutsetningene i HP 2016-19.

Den økonomiske situasjonen er fortsatt stram for Kristiansand ved utgangen av 2016. Bakgrunnen for dette er det høye gjeldsnivået som gir betydelig risiko for høyere finanskostnader dersom rentenivået øker. Alle sektorene har imidlertid positive disposisjonsfond. Sammenlignet med ASSS-kommunene uten Oslo, har Kristiansand kommunes netto driftsresultat vært betydelig svakere de fleste av de senere årene. I 2016 er imidlertid forskjellen 0,3 %-enheter i Kristiansands favør. Økonomien tilsier at det er lite rom for nye driftstiltak og nye investeringer. Fokus fremover bør derfor være på optimal tjenesteproduksjon innenfor reduserte rammer og ikke på utredning av nye tiltak.

I opprinnelig budsjett er det en differanse på samlet 7,67 mill. kr mellom det trykte budsjettet og det som vises som opprinnelig budsjett i økonomisystemet når det gjelder «Andre generelle statstilskudd» i budsjettskjema 1A. Dette skyldes at helse- og sosialsektoren, og oppvekstsektoren i sitt endelige budsjett har ført opp noe avvikende beløp på art 810 –

statstilskudd. Disse store sektorene benytter i innledende budsjettarbeid ikke detaljerte bruttobudsjetter som sikrer at budsjettet blir helt korrekt på detaljart. Dette er en ren budsjett-teknisk feil som ikke påvirker sektorenes budsjettrammer eller netto driftsresultat.

Dato 25. april 2017
Saksnr.: 201700689-8
Saksbehandler Ragne Karine Eklind

Saksgang
Kommunalutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
09.05.2017
24.05.2017
31.05.2017

Årsrapport for Kristiansand kommune 2016

Sammendrag

Kristiansand kommune har hatt en positiv økonomisk utvikling og nådde alle målsettingene for overordnet økonomistyring i 2016. Resultatet for 2016 ble på 295,2 mill. kr (korrigert netto driftsresultat). Dette utgjør 5 % av driftsinntektene og er over målsettingen på 1,75 %. Det sentrale disposisjonsfondet er styrket med 181 mill. kr i forhold til 2015 og er på 214,9 mill. kr pr. 31.12.2016.

Kommunens totale sykefravær var i 2016 på 7,9 % mot 7,8 % i 2015. Over tid har det vært en positiv utvikling av sykefraværet totalt sett i organisasjonen fra 8,3 % i 2013 til 7,9 % i 2016.

Kristiansand kommune har hatt en vekst i folketall på 0,93 % (821 personer) i 2016. Dette er en nedgang i forhold til 2015 på 180 personer. Veksten fra 2014 til 2015 var på 1,1 %. Kristiansand kommune har de tre siste årene hatt nedgang i folketilveksten.

Arbeid med ny kommunestruktur ble avsluttet i bystyret i juni 2016 uten sammenslåing mellom noen av kommunene i Kristiansandregionen. Arbeidet skjedde først i regi av Knutepunkt Sørlandet, og fra høsten 2015 i regi av K5 (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Songdalen). Endelig avklaring om ny kommunestruktur vil skje i Stortinget før sommeren 2017.

Den dramatiske utviklingen innenfor oljerelatert næring førte i 2014 til økt ledighet i Kristiansand, regionen og landsdelen. I Kristiansand var 1758 personer helt ledige ved utgangen av 2016. Tallene er imidlertid ikke korrigert for antall på ulike tiltak. Kristiansand har relativt stor økning i ledige på tiltak, slik at Kristiansand i 2016 kommer i realiteten nokså jevnt ut i forhold til november 2015. I en krevende tid med omveltninger i næringslivet har NAV Kristiansand hatt økt kapasitet og virkemidler overfor enkeltpersoner og bedrifter i nedbemanning. Sosialhjelpsutviklingen er god med en nedgang i antall mottakere på 9 % fra 2015. Nedgangen omfatter også unge på sosialhjelp.

Det er gjort en innsats i flere sektorer i 2016 for å øke andel elever som fullfører videregående skole fra 75 % i 2015 til 76,5 % i 2016. Kultursektoren og teknisk sektor har blant annet jobbet for en økning i antall lærlingplasser for å bistå ungdom som er i risiko for å falle ut.

Det jobbes forebyggende med barnefattigdom igjennom satsingen «Nye mønstre – trygg oppvekst». Prosjektet er forankret tverrsektorielt. Første familiekoordinator er ansatt pr. 1. oktober med mål om å koordinere tiltak for 11 barnefamilier i 2016. Prosjektet løper frem til 2018.

Handlingsprogrammet 2016-2019 legger opp til en ekstra satsing på barn og unge innenfor kommuneplanens satsingsområde *Byen det er godt å leve i*. I Oppvekstsektoren er det integrerte

læringsløpsprosjektet fra 0-16 år, FLiK, et område som har gitt gode resultater i 2016. Prosjektet har som mål å øke det faglige og sosiale læringsutbytte, redusere segregerte tiltak i forbindelse med spesialundervisning og redusere mobbing. Andelen elever med spesialundervisning er redusert fra 6,7 % i 2014 til et stabilt nivå på rundt 6,5 % i 2016. En større andel av spesialundervisningen gjøres i klasserommet eller i større grupper, 65 % i 2016 mot 47 % i 2014. Det er noe som skaper et mer inkluderende læringsmiljø.

Integrering av barn og unge i kommunen er sentralt i alle sektorer. I forbindelse med integrering av barnehagebarn har det vært en økning av andelen minoritetsspråklige barn mellom 1 og 5 år i barnehage fra 69,9 % i 2015 til 70,4 % i 2016. Helse- og sosialsektoren etablerte i 2015 en tverrsektoriell prosjektgruppe som har som formål å koordinere integreringsarbeidet i kommunen, og dette arbeidet har pågått gjennom hele 2016.

Kristiansand kommune etablerte i fjor det største av fem integreringsmottak i Norge. Mottaket innebærer en helt ny måte å arbeide for integrering. Fokuset er blant annet overgangen etter gjennomført introduksjonsprogram til skole eller arbeid. Antall bosettinger var 226 personer. I tillegg kom 90 personer på familiegjenforening.

Familiens hus og det tverrfaglige samarbeidet mellom helsestasjon, barnevern, barnehage og skole er et viktig arbeid for tidlig innsats rettet mot barn og unge i Kristiansand. I 2016 ble Familiens Hus på Trekanten senter i Vågsbygd etablert. Familiens hus brukes blant annet i arbeidet rundt enkeltbarn som drøftingsarena i tverrfaglige problemstillinger. Helsestasjon, jordmor- og skolehelsetjenesten er styrket i 2016.

Kultursektoren har også i 2016 arbeidet med å tilrettelegge for at alle barn og unge skal ha samme mulighet til å ta del i fritidsaktiviteter og idrett. Deltakelsen på kultursektorens fritidstilbud for barn og unge har økt med 7 % fra 2015 til 2016. Helse- og sosialsektoren har spesielt oppmerksomhet rettet mot barn og unges psykiske helse, samt rusproblematikk. I 2016 ble det blant annet etablert et lavterskeltilbud i virksomhet Oppfølging for å sikre at ungdommer med psykiske problemer, rusproblematikk eller sosiale utfordringer får rask tilgang på tilpassede tjenester.

Helse- og sosialsektoren har prioritert helsefremmende og forebyggende arbeidet, og sektoren har hatt stor aktivitet på frisklivs- og mestringstiltakene. Hverdagsrehabilitering fokuserer på brukernes behov og ønsker, og er fra 2016 i full drift. Tjenesten arbeider sammen med brukeren for å realisere best mulig egenomsorg og funksjonsnivå etter individuelle ønsker og behov.

Planlegging av anskaffelse av digitale løsninger og etablering av døgnbemannet responscenter for trygghets- og varslingsteknologi i helse- og omsorgstjenestene har hatt hovedprioritet i 2016. Et viktig mål er å bidra til at alle kan bo trygt hjemme så lenge som mulig, til tross for sykdom eller nedsatt funksjonsevne. Det kan frigjøre ressurser i pleie og omsorgstjenestene i tiden fremover.

2016 var oppstart for ombygging av hovedbiblioteket. Samtidig ble Kristiansand folkebibliotek nominert som ett av tre bibliotek til Årets bibliotek 2016. Fritidsetaten øst samarbeidet med organisasjonene Mental Helse, Landsforeningen for pårørende innen psykisk helse, A-larm, Extrastiftelsen og aktivitetssentrene i kommunen, og sammen satte de opp teaterforestillingen «Maskefall» som solgte ut syv forestillinger på Kilden.

To trinns åpen arkitektkonkurranse for kunstmuseum og kulturkvartal på Silokaia ble arrangert av SKMU, Kanalbyen og Kristiansand kommune. Det kom inn 101 forslag og det ble kåret en vinner i desember 2016.

Som første kommune i Norge har Kristiansand laget en helhetlig, kriminalitetsforebyggende plan med teknisk sektor i spissen. Offentlige etater, næringsliv og frivillige organisasjoner skal hindre kriminalitet under visjonen «Sammen om en tryggere hverdag».

Kommunal planstrategi ble vedtatt av bystyret i september 2016. Den avklarer at kommuneplanen skal revideres i to faser. Samfunnsdelen med overordnet arealstrategi innen sommeren 2017.

Prosjektet med nytt parkeringsanlegg under torvet berører mange av kommunens eiendommer og ansvarsområder. Administrasjonen arbeider med innganger fra bibliotek, park og rådhuskvartalet, utforming av nye dekker på torvene, belysning, møblering og utstyr ellers. Kristiansand eiendom har en særskilt utfordring som koordinator for kommunikasjon med tiltakshaver. Spørsmål som er reist til

ESA angående kommunens utlysingsform forut for valg av tiltakshaver er fortsatt under behandling i ESA sine organer.

Kemneren har i løpet av 2016 vært med på oppstarten av et tverretattlig samlokalisert a-krimsenter, bestående av ansatte fra kemneren, Skatt Sør, NAV, Politiet, Arbeidstilsynet og IAA. A-krimsenteret er organisert som et prosjekt. Formålet med prosjektet er å forebygge og forhindre arbeidslivskriminalitet blant annet innen bygg- og anleggsbransjen. Allerede i løpet av 2016 har a-krimsamarbeidet gjennomført flere større aksjoner, og mange aktører er satt ute av spill slik at de ikke kan fortsette sin ulovlige virksomhet.

KR-IKT har bidratt til å utarbeide et politisk og et administrativt styringsdokument, som skal legges til grunn for den videre satsningen på digitalisering av tjenestene for innbyggerne og digital omstilling i Kristiansand kommune

Forslag til vedtak

[Årsrapport 2016 for Kristiansand kommune tas til orientering](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Vedlegg:

- Årsrapport for Kristiansand kommune 2016
- Oppsummering årsoppgjør 2016 – Kristiansand kommune
- Årsrapport 2016 for Kemneren i Kristiansandsregionen
- Protokoll for Oppvekststyrets behandling av årsrapport 2016 for Oppvekstsektoren
- Protokoll fra Helse- og sosialstyrets behandling av årsrapport 2016 for Helse- og sosialsektoren
- Protokoll fra Kulturstyrets behandling av årsrapport 2016 for Kultursektoren

Dato 2. mai 2017
Saksnr.: 201701304-6
Saksbehandler Grete Dagsvik

Saksgang

Helse- og sosialstyret
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

23.05.2017
24.05.2017
31.05.2017

Plan for helse- og omsorgstjenester 2017-2020

Sammendrag

Plan for helse- og omsorgstjenester, 2017-2020 er en rullering av «Omsorgsplan 2015», i tråd med kommunal planstrategi for Kristiansand kommune 2016-2019. Ny plan for helse- og omsorgstjenester identifiserer prioriterte innsatsområder i perioden og beskriver strategier, målsettinger og hovedtiltak for utviklingen innenfor disse. Strategiene **Tidlig innsats, Mestring, Aktivitet og deltakelse, Koordinering og samhandling** og **Kompetanse**, er gjennomgående for satsingene.

Planen viderefører hovedretningen fra vedtatt handlingsprogram (2017-2020) når det gjelder tjenesteutvikling:

- Flest mulig innbyggere i Kristiansand kommune skal gis muligheten til å bo trygt i eget hjem så lenge som mulig.
- Gjennom målrettet forebygging- og rehabiliteringsarbeid utsettes innbyggernes behov for helse- og omsorgstjenester.
- Helse- og omsorgstjenestene er helhetlige og koordinerte.

Planarbeidet har på bakgrunn av utfordringsbildet og eksisterende kunnskap, identifisert syv områder for prioritert innsats i perioden:

1. Ansvar for eget liv
2. Eget hjem som den viktigste arenaen
3. Gode pasientforløp
4. Koordinerte og tverrfaglige tjenester
5. Tjenester til personer med demens og deres pårørende
6. Sikre rett kompetanse og håndtere rekrutteringsutfordringen
7. En organisasjon i endring

Innsatsområde 6 er utformet slik at det vil fungere som en selvstendig delplan for demensområdet. Satsninger og tiltak fra arbeidet med plan for legetjenester er innarbeidet i Helse- og omsorgsplanen, i tråd med vedtak i helse- og sosialstyret 13. desember 2016, vedrørende sak om integrering. Legetjenester er et sentralt element i de kommunale helse- og omsorgstjenestene og er derfor integrert i samtlige av planens innsatsområder. Dette er også i tråd med nasjonale føringer.

Plan for helse- og omsorgstjenester 2017- 2020, ble behandlet som sak i helse- og sosialstyret 28. mars 2017 og i formannskapet 5. april. Formannskapet vedtok helse- og sosialstyrets innstilling med

en tilføyelse om at samarbeid med frivillige og private aktører skal tydeliggjøres under innsatsområdene 2, 4 og 7 i planen, dette skal innarbeides i planen før saken fremmes for sluttbehandling i bystyret. Det skal også beskrives nærmere innledningsvis hva fagplanen omhandler

Samarbeid med private og frivillige aktører, samt beskrivelse av fagplan er nå innarbeidet i utkast til plan for Helse- og omsorgstjenester 2017- 2020. Endringene er markert med blått i planen.

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar Plan for helse- og omsorgstjenester, 2017-2020 som retningsgivende for utviklingen på området, med de innarbeidede vedtakspunktene fra formannskapets behandling av saken 05.04.17
2. Bystyret gir sin tilslutning til at innsatsområde 5. «Tjenester til personer med demens og deres pårørende» er en selvstendig handlingsplan for demensområdet, integrert i plan for helse- og omsorgstjenester.
3. Tiltak prioriteres og iverksettes i forbindelse med årlig rullering av handlingsprogrammet for Kristiansand kommune.

Tor Sommerseth
Rådmann

Wenche P Dehli
Helse- og sosialdirektør

Vedlegg:

Plan for Helse- og omsorgstjenester 2017-2020 med vedlegg

Utrykte vedlegg:

Vedlegg 1 Plan for de kommunale legetjenestene i Kristiansand

Vedlegg 2 Tilstøtende planer og meldinger

Vedlegg 3 Prosess og prosjektorganisering

Vedlegg 4 Høringsmøte

Vedlegg 5 Tiltaksmatrise

Bakgrunn for saken

Plan for helse- og omsorgstjenester, 2017-2020 er en rullering av «Omsorgsplan 2015», i tråd med kommunal planstrategi for Kristiansand kommune 2016-2019. Ny plan for helse- og omsorgstjenester identifiserer prioriterte innsatsområder i perioden og beskriver strategier, målsettinger og hovedtiltak for utviklingen innenfor disse. Strategiene **Tidlig innsats, Mestring, Aktivitet og deltakelse, Koordinering og samhandling, Kompetanse**, er gjennomgående for satsingene.

Planen viderefører hovedretningen fra vedtatt handlingsprogram (2017-2020) når det gjelder tjenesteutvikling:

- Flest mulig innbyggere i Kristiansand kommune skal gis muligheten til å bo trygt i eget hjem så lenge som mulig.
- Gjennom målrettet forebygging- og rehabiliteringsarbeid utsettes innbyggernes behov for helse- og omsorgstjenester.
- Helse- og omsorgstjenestene er helhetlige og koordinerte.

Plan for helse- og omsorgstjenester 2017- 2020, ble behandlet i ble behandlet som sak i helse- og sosialstyret 28. mars 2017 og i formannskapet 5. april. Formannskapet vedtok helse- og sosialstyrets innstilling med en tilføyelse om at samarbeid med frivillige og private aktører skal tydeliggjøres under innsatsområdene 2, 4 og 7 i planen, dette skal innarbeides i planen før saken fremmes for sluttbehandling i bystyret. Det skal også beskrives nærmere innledningsvis hva fagplanen omhandler. Vedtaket har følgende formulering:

«Samarbeid med frivillige og private aktører tydeliggjøres under satsingsområdene 2, 4 og 7 i planen. Det beskrives nærmere innledningsvis hva fagplanen omhandler. Dette innarbeides før saken fremmes for sluttbehandling i bystyret.»

Vedtaks punkt 3 er innarbeidet i planen på følgende måte:

Plan for helse- og omsorgstjenester er en fagplan som angir faglig retning for utvikling av helse- og omsorgstjenestene. Planen er utarbeidet på grunnlag av kunnskapsbasert praksis. Den faglige retningen vil være førende uavhengig av hvilke aktører som til en hver tid leverer de ulike tjenester og tilbud innen fagfeltet.

Planen har allerede et gjennomgående fokus på samarbeid med frivillige. Utfordringsbilde, mål og tiltak peker på samarbeid med frivillige aktører som et viktig område for videreutvikling. Bærekraftig tjenesteutvikling vil også være påvirket av nærmiljø, samarbeid med pårørende og utvikling av innbyggernes frivillige engasjement. Samarbeid med frivillige er nå ytterligere presisert under innsatsområde 2 og 4, hvor det legges vekt på frivillighetens betydning for tilknytning til nærmiljøet, og behov for koordinering mellom helse- og omsorgstjenester og frivillige aktører der disse er en del av tjenestetilbudet til brukerne.

I plan for helse- og omsorgstjenester er det lagt til følgende presiseringer om private aktører: Det er stadig flere private aktører innenfor helse- og omsorgsfeltet, og innbyggere benytter seg i større grad av ulike private helsetjenester. Dette er forhold man må ta hensyn til i videreutvikling av framtidens helse- og omsorgstjenester, blant annet når det gjelder rekruttering og prioritering av de totale ressursene på helsefeltet. Det vil være viktig å legge til rette for koordinering mellom helse- og omsorgstjenester og private og frivillige aktører der disse er en del av tjenestetilbudet til brukerne.

Samarbeid mellom privat, frivillig og offentlig sektor vil være et viktig område for videreutvikling, med tanke på å skape nye løsninger til det beste for brukerne. I utviklingsarbeidet Helsebyen Eg vil samarbeidsstrukturer mellom offentlige og private aktører belyses.

Kristiansand kommune har innført fritt brukervalg på praktisk bistand. Kristiansand kommune deltar i et pågående prosjekt i program for storbyrettet forskning, hvor tjenestekjøp innen levekårsområdet omhandles. Prosjektet vurderer omfang, begrunnelser og drivere for innkjøp av ulike tjenester og identifiserer kritiske faktorer når det gjelder måloppnåelse og ressursbruk i et kost nytte perspektiv. Denne kunnskapen vil danne grunnlaget for kommunens videre vurdering av tjenestekjøp fra private tilbydere for flere helse- og omsorgstjenester enn i dag.

Teksten som er endret i planen, som følge av innarbeidelse av vedtakspunkt 3, er markert med blått.

Innsatsområder i planen

Planarbeidet har på bakgrunn av utfordringsbildet og eksisterende kunnskap, identifisert syv områder for prioritert innsats i perioden:

1. Ansvar for eget liv

Helse- og omsorgstjenestene har en rolle som skal bidra til å øke befolkningens muligheter til å ta ansvar for eget liv. Det vil være behov for systematisk arbeid med et gjennomgående ressursfokus i tjenestene og forventningsavklaring med brukere og pårørende. Dette for å sikre informasjon, opplæring og samarbeid med brukere og pårørende, samt mobilisere til frivillighet. Brukerorienterte tjenester er grunnleggende.

2. Eget hjem som den viktigste arenaen

Kristiansand har etablert seg som en hjemmetjenestekommune. Brukerne ønsker i større grad å bo i hjemmet. Nye arbeidsmetoder og utvikling av teknologi som bidrar til aktivitet, mestring og trygghet vil sannsynligvis gjøre det mulig for enda flere å bo hjemme lenger. Det er videre behov for mer kunnskap om dagens og framtidige brukere av hjemmebaserte tjenester. Videreutvikling av hjemmebaserte tjenester er nødvendig for å sikre en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste.

3. Gode pasientforløp

Gode pasientforløp er kjennetegnet ved at tjenestene tar utgangspunkt i brukerens mål for eget liv, kunnskapsbasert praksis, og ved at tjenestene gis koordinert i en planlagt og mest mulig uavbrutt kjede. Helse- og omsorgstjenestene må dreies fra å gi kompenserende tjenester til mer fokus på tidlig innsats og forebygging. Fastlegen har en nøkkelrolle i pasientforløp, og det må arbeides for at fastlegen i større grad er integrert i den øvrige helse- og omsorgstjenesten. Samhandling med spesialisthelsetjenesten er sentralt i arbeidet med pasientforløp.

4. Koordinerte og tverrfaglige tjenester

Ansvar for koordinerende enhet, og systematisk vurdering og opprettelse ved behov for koordinator er forskriftsfestet. For å kunne tilby mer koordinerte helse- og omsorgstjenester er det behov for økt kompetanse om koordinering, koordinatorfunksjon, teamarbeid og tverrfaglig samarbeid. Fastlegen har en sentral rolle i teamarbeid og tverrfaglige samarbeidet, dette bør videreutvikles. Mulighet for å iverksette forebyggende og rehabiliterende tiltak bør alltid vurderes før kompenserende tiltak og tjenester igangsettes. Kommunene har fått et større ansvar for rehabilitering, og det vil derfor være behov for økt kapasitet og differensierte tjenester.

5. Tjenester til personer med demens og deres pårørende

Det vil være et økende antall personer med demens, det forventes at antallet skal fordobles fram mot 2040. For å håndtere og gi et godt tilbud til personer med demens og deres pårørende, vil det være viktig at kommunen systematisk jobber for å bli et demensvennlig samfunn. Informasjon og opplæring til personer med demens og deres pårørende er sentralt. Tidlig diagnostisering og systematisk oppfølging til hjemmeboende vil være hovedretningen.

Dette innsatsområdet fungerer også som en selvstendig handlingsplan for tjenester til personer med demens og deres pårørende.

6. Sikre rett kompetanse og håndtere rekrutteringsutfordringen

Helse- og omsorgstjenestene står overfor utfordringer som vil ha store konsekvenser for framtidig personell- og kompetansebehov. Det å satse på tverrfaglig kompetanse er nødvendig for å sikre gode og effektive tjenester. Sektoren må arbeide videre med å få til en heltidskultur. Legenes kompetanse integreres i den samlede helse- og omsorgstjenesten. Sektoren skal utarbeide en kompetansestrategi.

7. En organisasjon i endring

Endringer i brukernes behov må være utgangspunkt for fremtidsrettet tjenesteutvikling på helse- og omsorgsfeltet. Økt kompleksitet på helse- og omsorgsfeltet og endringene i utfordringsbildet fremover, vil stille krav til økt kunnskap hos både ledere og ansatte i organisasjonen. Det vil arbeides videre med å sikre synergieffekter ved samlokalisering, teamorganisering og kompetanseutvikling. Dette er sentralt blant annet i ved utredning av helsehus og helsebydel Eg.

Differensiering og dimensjonering av sentrale tjenester

I vurdering av behov for kapasitet og dimensjonering av helse- og omsorgstjenesten, er det viktig å påpeke hvordan sektorens tilbud og tjenester henger sammen, og er gjensidig avhengig av hverandre. En større andel brukere ønsker å bo i eget hjem, dette kommer til uttrykk ved økt antall hjemmeboende tjenestemottakere, mens man ikke opplever samme endringen innenfor langtidsinstitusjon. Endringen tilsier at økningen av kapasitet på tjenester i planperioden må prioriteres til hjemmebaserte tjenester og man forventer behov for et økt antall ansatte. Dette samsvarer med nasjonale føringer og vedtatt strategi for sektoren som understreker betydningen av Kristiansand som en hjemmetjenestekommune.

Det er tidligere vedtatt at det skal bygges 40 nye omsorgsboliger på Strømme. Disse vil være klare for innflytting i 2019. Behovet for nye langtidsplasser vil derfor utsettes ytterligere. I forbindelse med utbyggingen av omsorgsboliger ble det gjort framskrivninger som vil oppdateres årlig med rullering av kommunens handlingsprogram. Planarbeidet har vurdert hensiktsmessig tidspunkt for bygging av nytt sykehjem sett i sammenheng med tilgjengelig framskrivninger, endring i brukerens ønsker, utvikling i helse- og omsorgstjenestene og nye arbeidsmetoder. Det anbefales på bakgrunn av de nevnte elementene, at det planlegges for at nytt sykehjem er klart for innflytting i 2025. Anbefalingen innebærer imidlertid usikkerhetsmomenter som gjør at mer presise anbefalinger vil komme i sammenheng med handlingsprogrammet i 2018. I planlegging av dette må det også vurderes behov for flere korttidsplasser.

I planarbeidet har man vurdert behovet for utvidelse av dagtilbud til å også gjelde kveld og helg. Dagtilbud er viktig for å legge til rette for at flere kan bo hjemme så lenge som mulig. Anbefalingen er at man i første omgang utvider kapasitet på dagtilbud slik at flere brukere kan få tilbud om 5 dager i uken, dette vil gi en økt forutsigbarhet og sammenheng i tjenestetilbudet.

For å øke fokus på helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende arbeid, vil det legges til rette for en bredere personellsammensetning for å sikre økt tverrfaglighet i tjenestene. Planen vil følges opp med et arbeid for å framskrive behovet i legetjenesten, herunder fastleger og sykehjemsleger. Dette må ses i sammenheng med forskrift for legetjenesten, samhandling og koordinering med andre helse- og omsorgstjenester, samt føringer fra Primærhelsemeldingen. Det vil også nedsettes et arbeid for å vurdere kapasiteten hos privatpraktiserende fysioterapeuter, opp mot føringer i Opptappingsplan for rehabilitering og den øvrige fysioterapitjenesten i kommunen.

Andre elementer i planen

Framtidens målgrupper har komplekse og sammensatte behov. Derfor er det sentralt i Helse- og omsorgsplanen å sikre tverrfaglig kompetanse i alle ledd for få en bredere personellsammensetning. Dette gjelder også på ulike ledernivå, herunder stillinger for soneledere og avdelingsledere.

Planen setter fokus på behovet før økt samhandling og koordinering. Økt bruk av koordinator og brukerrettede team for den enkelte, er et sentralt tiltak for å bidra til dette. I videreutvikling av kommunens koordinerende enhet, vil man også vurdere behovet for å organisere deler av koordinatorfunksjonen som spesialiserte brukerrettede koordinatorfunksjoner innen ulike fagområder eller for definerte brukergrupper.

Livskvalitet for den enkelte gjenspeiles ved planens gjennomgående fokus på brukerens ressurser og ønsker, aktivitet, deltakelse og mestring. Nasjonale trygghetsstandarder for sykehjem er under utarbeidelse, og vil i stor grad ta opp i seg dette. Det gjelder også den kommende eldrereformen – Leve hele livet, som nylig har blitt lansert. Sektoren vil også inngå en dialog med stiftelsen Livsglede for eldre, oppvekstsektoren og andre utdanningsinstitusjoner for å etablere et samarbeid hvor målet er økt frivillig innsats på omsorgssentre.

Det er ventet større endringer særlig når det gjelder rehabiliteringsområdet og demensfeltet. Brukergruppene er i endring, og det vil være vekt på individuelt tilpassede og differensierte tiltak for å imøtekomme framtidige behov. Sektoren vil herunder vurdere tilbud som Inn på tunet og Levende gård, for definerte brukergrupper.

Gjennomføring og prosess i planarbeidet

Planarbeidet har vært prosjektorganisert. Prosessen har hatt bred involvering av ansatte, brukerrepresentanter og eksterne samarbeidspartnere. Det har vært arrangert flere dialogmøter på sentrale tema. Eldrerådet og Rådet for funksjonshemmede har vært representert i prosjektgruppen, planarbeidet har også vært lagt fram flere ganger underveis i prosessen for dialog og innspill fra rådene.

Høringsinnspill fra høringsmøte

Det har vært et eget høringsmøte for eksterne samarbeidspartnere, hvor representanter fra Universitetet i Agder og Sørlandet sykehus HF var representert. Det ble i møtet gitt innspill på at et høringsmøte var en god form for dialog og høringsinnspill.

Det er utarbeidet et referat fra Høringsmøte som ble arrangert 2.mars 2017(vedlegg). Det ble i høringsmøte særlig lagt vekt på områdene samhandling og kompetanse. Representantene ga tilbakemelding på at det har vært en grundig kartlegging av utfordringsområdene, og at dette kommer tydelig fram i plandokumentet. I høringsmøte ble det gitt tilbakemelding på at det gjennomgående fokuset på brukerens ressurser, mestring, tverrfaglighet, endringskompetanse og tjenester i hjemmet er sentralt og viktig. Når det gjelder kompetansefeltet, ble det gitt mange innspill som var detaljerte på beskrivelser og tiltak. Sektoren vil utarbeide en egen kompetansestrategi, og de detaljerte innspillene på kompetanse vil håndteres i dette arbeidet. Det ble også påpekt at det å jobbe for å beholde ansatte også må ses i sammenheng med rekrutteringsutfordringen, sammen med det å bygge en heltidskultur. Det ble også gitt innspill på at samarbeid om forskning, samt å anvende kunnskapsbasert praksis vil være et sentralt område for videre samhandling. Dette er tatt inn i utkast til plan slik den nå foreligger.

Dato 2. mai 2017
Saksnr.: 201514353-76
Saksbehandler Anne Sæther Lislevand

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
24.05.2017

Svar på oversendelsesforslag – El-shuttlebuss i Kvadraturen

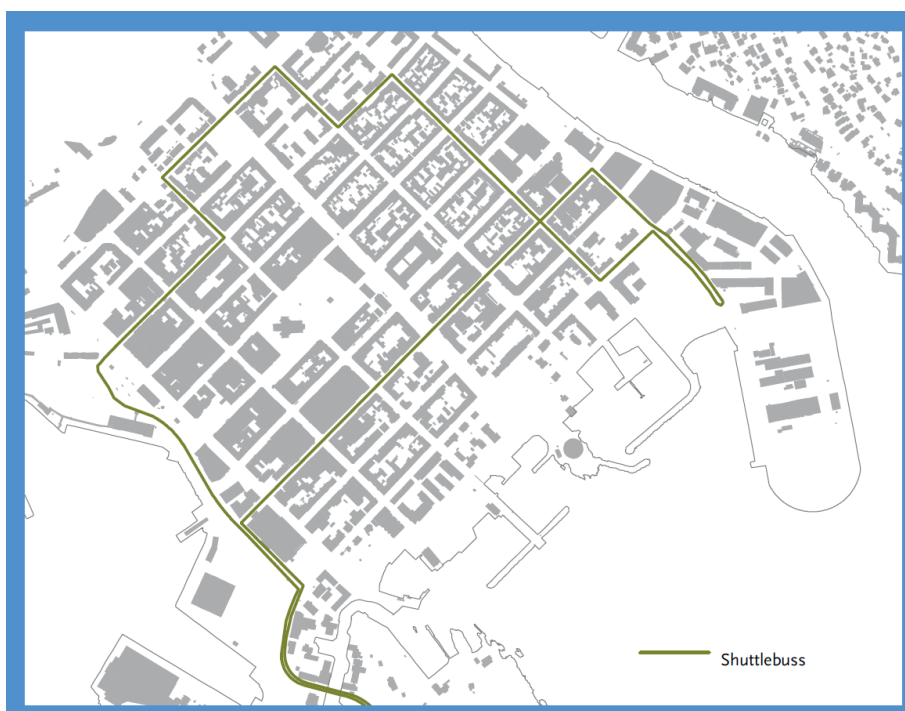
I forbindelse med vedtak om å legge forslag til endring av temakart gatebruk for Kvadraturen ut på offentlig ettersyn ble følgende oversendelsesforslag enstemmig vedtatt:

Administrasjonen bes vurdere muligheter for å tilrettelegge for og innføre el-shuttlebusser i Kvadraturen.

Shuttle-buss for Kvadraturen er beskrevet i gjeldende kommunedelplan for Kvadraturen (s. 35). Nedenfor tekst og illustrasjon fra kommunedelplanen:

Shuttlebuss

Illustrasjonen nedenfor viser rute for en lokalbuss i Kvadraturen 5 km lang som dekker større parkeringsplasser, kollektivterminaler, skoler, offentlige kontorer, kulturinstitusjoner, handel og boligområder (røde områder på illustrasjon). En liten lavgolv buss med ca 8 seter og plass til barnevogn eller rullestol vil kunne dekke ruta på 20 minutter og derved ha avgang 3 ganger i timen. Kommunen står fritt til å inngå avtale om drift av tilbudet med buss-selskap, eller annen transportør.

Et tilbud primært rettet mot handelsstanden bør opereres i 8 timer i tiden kl. 10–18 mandag til lørdag. Kostnad pr buss er angitt av bransjen til kr. 3.500–4.000 pr dag. Kostnader til planlegging, skilting, markedsføring, ruteplaner og evaluering er løselig anslått til kr. 250.000. Gangtid innen ruteområdet ligger vesentlig lavere enn 20 minutter uansett gangmål. Dersom tilbudet skal være konkurransedyktig på tid behøves minst to busser og avgang 6 ganger i timen. Belegget på bussen antas å bli lavt. Tilbudet bør derfor i utgangspunktet være gratis. En prøveperiode bør ha en lengde av minimum 6 måneder. Kostnad med en buss vil være kr. 0,8–0,9 mill. og for to busser kr. 1,3–1,6 mill. for 6 måneder. Dersom en prøveperiode ønskes iverksatt må selvfølgelig opplegget gjennomgå en mer grundig planlegging.

Etter vedtak av kommunedelplanen er det ikke arbeidet videre med et slikt tilbud.

Spørsmålet i oversendelsesforslaget inneholder egentlig to tema; elektrifisering av kollektivtrafikken og shuttle-buss.

Kollektivtrafikken og drivstoff:

AKT har ute anbud på rutekjøringen i Kristiansandsregionen nå. Miljøkvaliteter er tillagt stor vekt i vurderingskriteriene, bl.a. er Euro VI lagt inn som minstekrav med mulighet for bruk av 2. generasjon biodrivstoff. Det er også bedt om tilbud som omfatter bruk av hel- eller deelelektriske kjøretøy. En opsjon som skal prises av tilbyderne er elbusser på 2 utvalgte bylinjer. Opsjonsprisen er p.t. ukjent, men her ligger det en mulighet for å innføre elbusser fra sommeren 2018.

Elbussene har flere fordeler. En av fordelene er mindre støy og det kan derfor være en fordel å benytte elbussen i de tettest befolkede områdene. Skal Kristiansand kommune bidra til innføringen av elbusser må det tilrettelegges for infrastruktur for lading. Det er lite rasjonelt å ha elbusser som må kjøre over lengre avstander for å oppsøke ladestasjoner. Med etablering av et felles bussanlegg på Dalane, som den valgte tilbyderne må benytte, vil det være enklere å etablere og videreutvikle nødvendige fasiliteter for biodrivstoffylling og lading av el- og hybridbusser.

AKT har definert linjene Kvadraturen – Eg og Grimsmyra-Kuholmen som de mest aktuelle pilotlinjene for elbusser. Førstnevnte skal over tid utvides til å betjene "ringruten" over Lund til UIA. Det er ikke avklart nøyaktig hvor denne ringruta skal gå gjennom Kvadraturen. Det vil være behov for ladeinfrastruktur flere steder enn bussanlegget på Dalane. Det er foreløpig ikke avklart når og hvor, men det er mye som tyder på at Eg/SSHF vil være et høyt prioritert område. Litt senere vil endeholdeplassene for Metro-bussene være aktuelle.

Shuttle-buss

Det er noe uklart hva som legges i begrepet shuttle-buss i oversendelsesforslaget. Shuttle-buss er en "matebuss", dvs. et høyfrekvent transportsystem med relativt korte avstander som mater til et større system. I forbindelse med arbeidet med gatebruksplanen for Kvadraturen er en lokal transporttjeneste innen Kvadraturen etterspurt, slik shuttle-buss er beskrevet i gjeldende kommunedelplan for Kvadraturen.

En lokalbuss for Kvadraturen ligger ikke inne i AKTs anbud nå. Det kan også være aktuelt med andre drivere for en slik tjeneste. Det er viktig å stille seg spørsmålet om hvilken transport denne bussen skal dekke. Mange av dem som bor i Kvadraturen transporterer seg som gående og syklende i dag. I forhold til mange andre byer er det heller ikke store avstander i Kvadraturen. Samtidig så skjer det en utvikling i hjørnene og randsonen av Kvadraturen, særlig på Tangen og Silokaia, som gjør at avstanden til f.eks. metrolinja kan oppleves som lang for noen. Dette avhenger av hvor den enkelte befinner seg eller skal til i Kvadraturen og om holdeplassen er i Henrik Wergelandsgate eller Tollbodgata. Shuttlebuss kan være aktuell for å betjene disse områdene.

Ifølge AKT er den viktigste og mest passasjertunge linjen i dag mellom Eg/Sørlandet Sykehus (SSHF) og Kvadraturen (6 avganger/time i rush). En evt. første el-buss i Kvadraturen er tiltenkt denne ruta, og kan betegnes som en shuttle-buss.

Konklusjon

Det nye anbudet fra AKT på rutekjøringen i regionen har i seg muligheter og elementer som gjør at administrasjonen vurderer at med den nye kontrakten for Kristiansandsregionen vil det kunne etableres ruter med el-busser forholdsvis raskt. Den nye kontrakten vil også innebære endringer i rutene, særlig forbindelsen til/fra Kvadraturen og Eg. Før det tas en beslutning om etablering av shuttle-buss må det gjøres en grundig analyse av formålet og kjøretrasé. I tillegg må det gjøres en evaluering av erfaringer med den nye kontrakten og det bør vurderes om behovet påvirkes av en eventuell omlegging av fellestraseen gjennom Kvadraturen. Dette arbeidet kan f.eks. tillegges ATP-samarbeidet i regionen.

Forslag til vedtak

[Formannskapet tar saken til orientering.](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør